

Temat pracy: FIKCJA W SŁUŻBIE FAKTU
Aneks do inscenizowanego filmu dokumentalnego pt. „Ostatni bój”

STRESZCZENIE

Praca niniejsza jest analizą procesu realizacji godzinnego filmu o tematyce historycznej, pod tytułem „*Ostatni bój*” w reżyserii Grzegorza Gajewskiego, którego forma, zwana dziś „docudramą” lub „fabularyzowanym dokumentem”, wydaje się dla tej tematyki nadzwyczaj stosowną.

We wstępie przybliżona została definicja i historia gatunku, jakim jest zdobywająca coraz szerszą akceptację telewizyjnej widowni docudrama.

Pierwszy rozdział pracy poświęcony jest określeniu granicy realizmu i fikcji, jaka pojawia się nieuchronnie w sytuacji dopowiadania faktów poprzez mniej lub bardziej rozbudowaną kreację.

Dotyka więc zjawiska obecnego w analizowanym dziele, aby określić jego znaczenie i charakter.

Rozdział drugi ukazuje postać głównego bohatera filmu, porucznika 3 Pułku Strzelców Konnych, Zbigniewa Makowieckiego, którego wspomnienia nakreślają wyraziście linię fabularną scenariusza. Film opowiada o wojennych losach tego oddziału, a tematem trzeciego rozdziału dysertacji jest określenie roli, jaką w budowaniu polskiego narodowego mitu odegrała kawaleria. Przybliży także jego obecność w polskiej kinematografii okresu międzywojennego.

Uzupełnieniem tezy o istnieniu mitu jest rozdział czwarty ukazujący przywołanie bliskiego mu motywu „ułana i dziewczyny”, jaki odnajdujemy w jednej z ważniejszych scen analizowanego filmu. Szczegółowej analizie warsztatowej jest tu poddana scena spotkania bohatera – oficera kawalerii z dziewczyną, jakie miało miejsce w końcowym akordzie wrześniejszej kampanii.

Rozdział piąty pracy to omówienie metody twórczej użytej w filmie, polegającej na wykorzystaniu w licznych inscenizacjach grup rekonstrukcji historycznych

zamiast zwykłych statystów oraz ukazanie niewątpliwe korzyści płynące z takiej praktyki. W szóstym rozdziale dysertacji jest mowa o kryteriach doboru zawodowych aktorów oraz pracy z nimi na planie i poza nim.

Rozdział siódmy przynosi analizę wykorzystania przy realizacji zdjęć storyboardu sporządzonego przeze mnie na etapie pisania scenopisu. Jego przydatność potwierdziło porównanie rysunków ujęć z wykopiowanymi kadrami opisywanych scen.

O swoistościach pracy na planie z aktorami czworonożnymi mówi rozdział ósmy. Poruszam w nim kwestię wykorzystania instynktów koni do uzyskania pożądanego zachowań, od czego zależał końcowy efekt ujęć, nad którymi właśnie pracowaliśmy. Zagadnienie to łączy się z tematem kolejnego, dziewiątego rozdziału mówiącego o historycznych aspektach taktyki polskiej kawalerii jako formacji, której zawdzięczamy wiele wspaniałych zwycięstw, a która bezpowrotnie odeszła na karty historii.

W rozdziale dziesiątym mówię o technicznych uwarunkowaniach wykonywanych zdjęć. Rozdział zawiera informacje o użytym sprzęcie filmowym oraz jego roli w poszczególnych scenach. Jest tu też mowa o koloryzacji oraz komplikacjach montażu, który zakładał harmonijne łączenie i przenikanie się trzech warstw znaczeniowych. W rozdziale jest również mowa o roli skomponowanej na użytek filmu oryginalnej muzyki, w której motywy liryczne i batalistyczne miały łączyć się z motywami występującymi w diegezie.

W podsumowaniu pracy pojawiają się treści dotyczące problematyki odbioru filmu oraz jego wartości jako pełnoprawnego źródła historycznego.